

INVAZIA ARMATELOR RUSE ÎN TIGHINA, 19-24 Iunie 1992

THE INVASION OF RUSSIAN ARMIES IN TIGHINA, 19-24 JUNE 1992

Colonel (r) conf. univ. dr. Anatol MUNTEANU*

Rezumat: Războiul de pe Nistru din anul 1990-1992, este un capitol tragic din istoria poporului nostru. La 19-24 iunie 1992, la Tighina (Bender) s-a dat marea bătălie împotriva separatismului și ocupantului rus, care permanent ține în tensiune toată suflarea românească din Moldova de peste Prut. În această bătălie decisivă, Federația Rusă, contrar deciziilor SUA și Uniunii Europene, au invadat Tighina acționând cu unități militare ale Armatei a 14-a ruse, folosind tancuri, artilerie și trupe motorizate. În luptele pentru independența Republicii Moldova au căzut sute de militari, combatanți și civili, dar orașul Tighina și alte poziții de luptă de la Cocieri-Dubăsari, Coșnița-Doroțcaia nu au fost cedate inamicului. Războiul 1990-1992 s-a derulat în câteva etape, foarte bine pregătit de serviciile secrete ruse, într-un stil modern al războiului hibrid, de manipulare a etniilor, a populației autohtone, a factorilor politici din Republica Moldova. Scopurile propuse de Rusia s-au realizat.

Cuvinte cheie: război hibrid; informații; servicii; lupte; unități militare; separatiști; polițiști; voluntari; Conenție.

Abstract: The War of Dniester, 1990-1992, represents a tragic chapter in the history of our people. Between June 19th – 24th, in Tighina (Bender), there was a great battle against Russian separatism and expansionism which represent a permanent threat to all the Romanians in Moldova over the Prut River. In this decisive battle, the Russian Federation, notwithstanding the U.S. and EU decisions, invaded Tighina with military units of the 14th Russian Army, using tanks, artillery and mounted troops. Hundreds of soldiers, fighters and civilians fell during the fights for the independence of the Republic of Moldova; yet, Tighina itself and other combat areas in Cocieri-Dubăsari, Coșnița-Doroțcaia were not surrendered to the enemy. The war between 1990 and 1992 took place in several stages, carefully prepared by Russian secret services, in a modern style of hybrid warfare, involving the manipulation of ethnicities, of the local population, of the political factors in Republic of Moldova. Russia managed to reach its goals.

Keywords: hybrid warfare, intelligence, services, military units, separatists, police force, volunteers

---

* Membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România

Începând cu anii 1988-1990, în fosta Republică Sovietică Socialistă Moldovenească se constituie Mișcarea de Eliberare Națională, care a luptat pentru libertate, dezrobire, ieșirea din URSS și Unirea cu Țara mamă, România. Totul a mers bine până în anul 1991, când Republica Moldova și-a proclamat independența și suveranitatea.

În scopul păstrării sistemului sovietic (rusesc), în Republica Moldova și alte regiuni ale URSS, rușii au organizat confruntări politice și militare.

Forțele Kremlinului: nomenclatura de partid, KGB-ul, armata din districtul militar Odesa, subunitățile de spionaj și contraspionaj ale Armatei a 14-a au acționat clandestin, au pregătit cadre specializate și executanți, creând acele structuri ilegale, care, în 1991, au declanșat conflictul militar.

Tot atunci a luat ființă Consiliul directorilor întreprinderilor mari și a Complexului militar industrial, condus de Moscova, personal de Președintele Sovietului Suprem al URSS, A.I. Lukianov, în fapt capul de pod împotriva *fasciștilor români*, din Republica Moldova.

Activitatea distructivă, de formare a republicilor separatiste în Transnistria și Găgăuzia au fost realizate de Ig. Smirnov și oficialii ruși de la Moscova, deputații: Travkin, Jirinovski, Ruțkoi, Morozov, Graciov, inclusiv de ex-președinții Gorbaciov și Elțin.

Așadar, ce a avut loc în Republica Moldova: Un conflict armat? Un război hibrid? Un război pentru apărarea suveranității și independenței Republicii Moldova?

Ca cercetător în istorie militară, pe baza studiilor și documentelor analizate, împreună cu alți istorici, am constatat că din octombrie 1990, și până la 5 august 1992, a fost un război declanșat de fosta URSS, preluată de Federația Rusă, împotriva Republicii Moldova, *un război tactic de tip nou, numit astăzi războiul hibrid*.

Separatiștii ruși din Transnistria au organizat și realizat evenimente destabilizatoare, diversiuni și incidente între autoritățile legitime ale Republicii Moldova și grupuri paramilitare rusofone pe toată zona nistreană, începând cu nordul Moldovei – Otaci, Kamenca; centru – Râbnia, Dubăsari, Grigoriopol, Tiraspol, Slobozia, partea dreaptă a Nistrului-Tighina, Gâsca, Copanca, Chițcani; partea de sud-est – Talmaza, Răscăietii, Ciobruciu; partea de sud – Comrat, Vulcănești. În acestea și alte localități, structurile militare ale armatei ruse și separatiste au atacat posturile de poliție și grupuri de oameni neînarmați, folosind tehnică militară și arme de foc. Incidentele militare s-au transformat în acțiuni de luptă împotriva organelor legale ale Republicii Moldova. Primariile și oamenii de bună credință au opus rezistență. În majoritatea satelor din zona nistreană s-au

organizat posturi de control și apărare împotriva incursiunilor separatiste și a omuleșilor în uniforme verzi (militari fără însemne din armata rusă), precum și a cazacilor ruși veniți din Kubani, Don, etc, regiuni ale Rusiei.

Armata a 14-a rusă și forțele separatist de la Tiraspol invadează, la 19-20 iunie 1992, teritoriul Tighinei, pământ al Țării Moldovei.

Pentru Republica Moldova războiul hibrid impus de Rusia a însemnat apărarea propriei independențe și integrități. Caracterul și conținutul evenimentelor nu trebuie minimalizate. Acesta a fost un război al Federației Ruse contra suveranității și, independenței Republicii Moldova, a fost un război pentru a împiedica integrarea cu Uniunea Europeană și posibila unire a Republicii Moldova cu România, Se preconiza restabilirea dominației geopolitice a Rusiei în aceasta regiune de sud-est a fostei URSS.

Acest fapt a fost confirmat prin documente, rapoarte ale serviciilor de contrainformații moldovenești, dar și de oficialitățile rusești de la Moscova, care au comunicat deschis faptul că prin război se va împiedica reunirea Moldovei cu România.

Voluntarii moldoveni își apără independența și pământul strămosesc, martie 1992.

În fapt, războiul s-a produs și pentru a restaura fostul imperiu sovietic care începuse să scârțâie grav, din toate încheieturile, ca o corabie putredă, ce risca să se scufunde în apele oceanului. Rusia avea nevoie de o victorie pentru a se reabilita în fața Occidentului. Rușii și separatiștii din Transnistria au acționat rapid și consecvent împotriva organelor de drept ale Republicii Moldova.

În iulie-august 1990, rușii, ucrainenii și găgăuzii au organizat referendumuri, alegeri și congrese, pentru dezmembrarea Republicii Moldova și formarea republicilor autonome la așa numita cerere a minorităților naționale, iar în septembrie al aceluiași an au instalat structuri anticonstituționale: guvern, miliții, procuraturi etc., în așa numitele *Republica Autonomă Socialistă Moldovenească Nistreană și Republica Autonomă Socialistă Găgăuză*. Organizarea alegerilor nelegitime în sovietele raionale și satești din Transnistria, Găgăuzia (1991); a referendumurilor, mitingurilor neautorizate și instalarea de baraje și posturi de control pe drumurile naționale, toate acestea fiind *elemente ale războiului hibrid promovat și realizat de Rusia în Republica Moldova*.

Toate organele legitime de stat ale Republicii Moldova de pe teritoriul Transnistriei au fost anihilate cu ajutorul organizațiilor paramilitare, batalioanelor de cazaci ruși, amplasate în localitățile de Est ale Republicii. Aceste scenarii erau conduse de la Moscova de A. I. Lukianov și coordonate de A. Bolșakov, I. Smirnov, I. Blohin – deputați șovini rusofili și de mancurții moldoveni: Gh. Maracuța, A. Caraman, M. Kendighelean, Gh. Eremia, V. Voronin, P. Lucinschi, A. Sangheli, Dm. Moțpan, Iu. Roșca, și alții. După rebeliunea din august 1991, A. Lukianov a fost arestat, apoi eliberat pentru a prelungi scenariul început și lupta subversivă împotriva Republicii Moldova, iar toate forțele proimperiale ruse au rămas în Transnistria.

Mai mult decât atât, în aceste raioane s-au *cuibărit* multe persoane din serviciile secrete ruse, implicate în evenimentele tragice din Riga, Vilnius și Caucaz. O mare parte din lucrătorii KGB-ului sovietic al Moldovei s-a transferat cu munca operativă la Tiraspol. De aici s-au pornit și realizat scenariile serviciilor secrete. Activitatea militaro-separatistă a fost preluată și personal coordonată de către generalul A. Ruțkoi, vicepreședintele Federației Ruse, care a vizitat de câteva ori Republica Moldova. Încercările guvernului Republicii Moldovei de a interzice activitatea separatiștilor, arestarea KGB-iștilor, liderilor separatiști (Smirnov, Pologov, Kendighelean, etc.), s-au soldat cu eșec.

Grevele *femeilor în colanți* din Tiraspol, conduse de liderul organizației separatiste de femei, Nina Andreeva, nu numai că au pricinuit daune economiei Republicii Moldovei, dar au paralizat activitatea societăților comerciale, căilor ferate și structurilor de stat a guvernului Muravschi.

Manifestări ale femeilor rusofone la gările din Tiraspol și Tighina, împotriva deciziei de folosire a limbii române ca limbă de stat, august 1990, 1991.

Un mare rol în pregătirea și declanșarea războiului împotriva Republicii Moldovei l-au jucat mass-media aservită rusiei (posturile de radio, ziarele, televiziunile), care, la unison au încurajat și îndreptățit agresiunea. *Dezinformarea populației prin mass-media este de asemenea un element al războiului hibrid.*

În Republica Moldova au fost dislocate subunități ale armatei ruse, detașamente speciale antitero ruse, (Dnestr, *Delfin*), grupe diversioniste coordonate și conduse de Statul-major al Armatei a 14-a ruse, forțe militare cu mare capacitate de luptă, cărora li s-au adăugat formațiunile căzăcești de pe Don și Kuban. Ele se pregăteau să lupte nu numai cu Republica Moldova, ci și cu forțele armate ale României, amenințând că vor ajunge la Prut, Siret și București. Au fost făcute declarații publice pe această temă de generalul rus Al. Lebedi.

Perioada de pregătire a războiului, din ianuarie-decembrie 1991, s-a derulat cu diversiuni de lichidare a poliției moldovenești în Transnistria și anume la: Dubăsari, Grigoriopol, Slobozia, Camenca, Râbnița, Tiraspol, Comrat și Vulcănești. S-au dus lupte la Dubăsari și la podurile de peste Nistru, unde au fost omorâți și arestați polițiști și oameni civili. Au urmat operațiuni speciale ale structurilor secrete ruse, care au grăbit refugiul românilor moldoveni din Transnistria. Au plecat de bună voie sau impuși de structurile statale separatiste, intelectuali, gospodari, o parte dintre directorii de întreprinderi agroindustriale, de firmele mici și mijlocii, evacuându-se astfel, din Transnistria și Găgăuzia, circa 150 000 de cetățeni de origine română ai Republicii Moldova.

La 2 martie 1992, forțele armate ruse au deschis foc asupra populației pașnice la Cocieri – sat moldovenesc, unde au omorât civili pașnici, neînarmați. Cazacii ruși au violat femei și copii minori, omorându-i cu bestialitate. Astfel, a început oficial războiul în Transnistria separatistă.

Structuri paramilitare ruse, instalate în Transnistria și Găgăuzia la intrările în localități, 1991.

Postul separatiștilor transnistreni pe traseul Dubăsari - Râbnița, februarie 1992.

Pe parcursul lunii martie, între forțele de ordine ale Republicii Moldova și cele separatiste s-au produs numeroase ciocniri. Luptele se duceau în următoarele localități: Cocieri, Corjova, Roghi, Dubăsari, Griogoriopol, Coșnița, Doroțcaia, Tighina, Varnița, Copanca, Fârlădeni, Gâsca, dar și în alte localități de-a lungul Nistrului. Din partea Republicii Moldova au fost mobilizați militari, polițiști și voluntari. Armata Moldovei, organizată în grabă, amplasează câteva unități de infanterie motorizată și artilerie pe direcțiile strategice: Dubăsari, Coșnița, Doroțcaia, Tighina, Varnița, Căușeni.

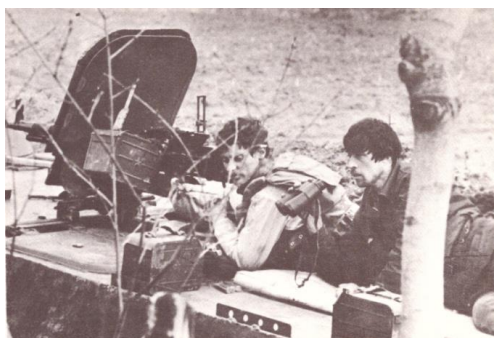
Se duc lupte la Cocieri-Dubăsari, unde armata rusă, împreună cu separatiștii dau drumul la tancuri, care probează pozițiile colonelului N. Petrică. Tancurile și infanteria inamică sunt nimicite, ofensiva fiind oprită.

Pe frontul Coșnița-Doroțcaia se duc lupte pentru apărarea satelor moldovenești de pe Nistru. Artileria inamică bombardează, în fiecare zi, localitățile din dreapta Nistrului. Artileriștii armatei moldovenești reacționează și atacă structurile armatei ruse.

Cele mai grele lupte și conflicte între separatiștii înarmați, militarii armatei ruse și forțele de ordine s-au produs la Tighina, unde periodic s-au dus lupte de stradă, orașul fiind împărțit în câteva sectoare controlate de forțele separatiste și Armata a 14-a rusă, pe de o parte, și forțele legitime ale Republicii Moldova (poliția, armata, voluntarii), care controlau alte două sectoare ale orașului Tighina. Văzând că pierde orașul, Rusia a aruncat în luptă tancurile regimentului motorizat al Armatei a 14-a ruse, dislocate la Tiraspol. Conducerea operațiunilor militare este preluată de Statul major și comandantul Armatei a 14-a ruse, generalul Al. Lebedi.

Redăm pe scurt câteva secvențe de luptă din Tighina, unde, subsemnatul, am participat ca luptător și ofițer cu misiuni speciale în cadrul Armatei Naționale moldovenești. Începând din 19 iunie până în 23 iulie 1992, s-au purtat lupte grele pentru a elibera de separatiști și a menține orașul Tighina în frontierele legitime ale Republicii Moldova.

Secvență din luptele de la Tighina a voluntarilor moldoveni, în zona Drumul Vieții, singura cale de acces spre Căușeni, iunie 1992.

Blindata condusă de neînfricatul plutonier major Alexei Stati a participat, de la începutul războiului și până la sfârșitul lui, în luptele de la Cocieri, Robi și Tighina, 1992.

Orașul avea o lungime de circa 15-18 km, amplasat de-a lungul Nistrului și împărțit în sectoare mari de luptă. În oraș erau circa 100.000 de oameni civili, bătrâni, femei și copii. Combatanții se strecurau în grupuri mici de câte 3-4 persoane printre străzi și ulicioare, de la casa, la casă, urmăream inamicul, care a fost impus să se retragă spre Nistru, la Tiraspol.

Forțele militare ale Republicii Moldova erau dotate cu pistoale automate Kalașnikov, aruncătoare de grenade AG-7, AG-9, aruncătoare de mine și artilerie, inclusiv reactivă. Forțele de poliție și două unități militare ale armatei moldovenești erau dotate cu blindate și autovehicule militare. Pentru distrugerea rezistenței inamice s-au folosit tactici militare, manevre și incursiuni în timpul desfășurării cărora am fost ajutați de populația băștinașă, inclusiv de ruși, care se ascundeau de separatiști în apartamentele și în casele lor. Locuitorii condamnau separatiștii că provoacă un dezastru, distrugerii, o neliniște în oraș, producând o ruptură între moldoveni și ruși.

Noi, militarii, împreună cu polițiștii din Brigada cu destinație special B.P.D.S. mai foloseam blindate *Amfibia*, tunuri de mic calibru sau blindate pe șenile, dotate cu mitraliere. Atacurile erau sprijinite de mitraliorii moldoveni, luptători curajoși și neînfricați, majoritatea cu armata făcută în fosta Uniunea Sovietică sau în Afganistan.

În două zile de luptă continuă, orașul a fost practic eliberat de separatiști. Toate intrările în oraș erau controlate de forțele republicane. Trebuiau noi întărituri și decizii pentru izolarea Tighinei (Benderului) de Tiraspol, aflat la 17 km de Nistru. Trebuia distrusă o porțiune a podului peste Nistru. Conducerea militară a Republicii Moldova și comandanții din teritoriu nu și-au asumat răspunderea de a distruge podul și a opri ofensiva inamică, fapt care ne-a costat foarte scump. Rușii, prevăzând înfrângerea, operativ, au aruncat în luptă tancurile regimentului motorizat al Armatei a 14-a ruse, dislocate la Tiraspol. Bateriile noastre antitanc nu au putut rezista atacurilor tancurilor inamice și au cedat, tancurile intrând în oraș.

Ajutorul cerut de la Chișinău, nu a venit. Poliția și voluntarii au opus o rezistență eroică. Batalionul colonelului L. Karasiov, fost ofițer al armatei ruse, care a luptat sub Tricolor, de partea Republicii Moldova, a fost decimat de tancurile generalului Lebedi. Lângă cetate au fost distruse încă câteva puncte de rezistență a moldovenilor, în această luptă am pierdut circa 100 de combatanți: morți și răniți. Luptele de stradă în Tighina s-au dus încă două luni, multe puncte strategice au rezistat, orașul era împărțit în trei zone mari de luptă, dintre care, una era total controlată de moldoveni. Combatanții noștri au dorit, prin lupte, să recucerească orașul, dar politicienii moldoveni au trădat interesele naționale, au retras armata, poliția și voluntarii din oraș.

Prin Convenția de încetare a focului *Elțin-Snegur*, semnată la 21 iulie 1992, la Moscova, președintele Mircea Snegur a cedat în favoarea separatiștilor tiraspoleni orașul Tighina și Transnistria

Cadrele de comandă, ostașii noștri, dând dovadă de eroism și devotament față de tânărul stat suveran Republica Moldova, au luptat pe viață și pe moarte, cu separatiștii transnistreni, cu tancurile și blindatele Armatei a 14-a ruse, dar nu au reușit singuri să doboare această hidră imperialistă. Unii au pus accent pe pace, pe luptă diplomatică, pe instituțiile internaționale, dar nici aici nu s-a reușit, sau poate nu s-a dorit.

*Tancuri al armatei a 14-a ruse distruse, avariate
în luptă de tunurile antitanc ale moldovenilor, tractate la baza din Tiraspol,
23 iunie 1992.*

Orașul Tighina a devenit port-drapelul cinstei și onoarei militarilor, voluntarilor și poliției moldovenești. Luptele au fost sângeroase, în acele momente parcă viața nu mai conta, mergeai înainte la atac, de parcă erai într-un exercițiu sau misiune de rutină. Ziarul american *Times* (1992) relatează că în oraș plutește *miros de cadavre, ...erau morți neridicați de pe străzi, căldurile ajungeau la plus 35 grade.*

Separatiștii și cazacii, care erau sprijiniți în lupte de puternice forțe ale armatei ruse, n-au reușit să-i scoată pe curajoșii luptători moldoveni din oraș. Nici localitatea nu a fost cedată de polițiștii și combatanții moldoveni, orașul, fiind împărțit în zone de luptă. Peste aproape două luni, acești bravi luptători au fost constrânși să depună armele și să părăsească pozițiile de luptă prin rușinoasa Convenție *Elțin-Snegur*. Știau oare luptătorii, că Președintele Mircea Snegur va ceda acest oraș istoric, strategic și valoros centru economic al Republicii Moldova

din partea dreaptă a Nistrului, separatiștilor tiraspoleni, care înființaseră un stat nelegitim pe partea stângă a Nistrului? Cu siguranță, nu!

Satisfacție și zâmbete la Moscova, unde s-a semnat rușinoasa Convenție de încetare a războiului (conflictului armat), președinții B. Elțin, M. Snegur, în centru generalul Al.Ruțcoi, 21 iulie 1992.

Politicienii moldoveni, deputații P. Lucinschi, Vl. Voronin, mai târziu președinți ai Republicii Moldova, au acționat împotriva intereselor naționale, au avut acțiuni subversive și de colaborare cu structurile politice și militare ale Federației Ruse în toată perioada războiului, 1992.

Decizia a venit ca un cutremur, ca un trăsnet, ruinând total buna încredere a ostașilor în loialitatea conducătorilor de vârf. Militarii și voluntarii știau că Limba

română, Istoria și Pământul strămoșesc sunt pilonii pe care se ține Neamul românesc, se ține Țara Moldovei.

Înfrângerea Republicii Moldova nu a venit numai de la factorii externi, din Rusia. În toate aceste evenimente de război, o contribuție negativă a avut-o conducerea Moldovei, care nu a știut să evite războiul, să demareze strategii și tactici de apărare, un s-au promovat suficient acțiunile diplomatice cu țările europene, inclusiv cu Rusia, să colaboreze cu clasa politică rusă, să colaboreze mai strâns cu România.

Fostul Președinte al Republicii Moldova, Mircea Snegur, legat ombilical de Moscova, ca fost lucrător al PCUS, a cedat, pas cu pas, idealurile naționale, semnând zeci de documente economice și militare (secrete) cu Federația Rusă, inclusiv, controversatul Protocol de constituire a CSI, 21 decembrie 1991. El a limitat, sub presiunea Rusiei, colaborarea cu România, cu țările europene și SUA. El nu a luat nici cele mai elementare măsuri strategice pentru integrarea cu România, spunând: „...*nu sunt bani, nu este cazul de unire, mai bine să fim singuri! Să așteptăm ...!*”

Mircea Snegur, secondat de clasa politică și de comisiile de conciliere din care făceau parte foști secretari de partid ai CC al PCUS – mă refer la deputații și conducătorii de vârf ai Moldovei: Petru Lucinschi, Andrei Sangheli, Vladimir Voronin, Dumitru Moțpan, Dumitru Diacov, Iurie Roșca, N.Andronic, V.Berlinschi și alții, cunoscuți simpatizanți de partea rusofilă nu au dorit să propună și să rezolve în interes național soluții eficiente prin care să se ajungă la o victorie politică asupra separatiștilor transnistreni.

Mai mult decât atât, ca comandant suprem al Forțelor Armate ale Republicii Moldova, Mircea Snegur, cunoscând din timp, de la serviciile speciale ale Securității și Ministerului de Interne, suficiente și alarmante date privind înființarea armatei separatiste, mișcarea și redisolocarea pe poziții strategice a unităților militare ale Armatei a 14-a ruse, nu a luat în 1991 nici cele mai elementare măsuri operative pentru formarea Armatei Naționale sau a Trupelor de carabinieri, de întărirea și dotarea cu armament a Ministerului de Interne, poliției și voluntarilor.

Nu s-au luat măsuri concrete de *dezlipire* a serviciilor secrete moldovenești de cele ale KGB-ului sovietic sau cel rusesc. La posturile cheie de comandă în Armată, Ministerul de Interne și Securitate, președintele a numit generali, colonei slabi, incapabili, ca P. Creangă, T.Dabija-Kazarov, A Cociug, V.Nanii, V.Gorgan, unii trădători, care au bătut *pasul pe loc*, fără ofensive împotriva inamicului, ei ne fiind capabili să organizeze operațiuni remarcabile militare.

Conducătorii tânărului stat s-au lăsat surprinși de condițiile inferiorității numerice, nu au știut să câștige timpul necesar pentru constituirea unităților de luptă, pentru înzestrarea forțelor militare și de poliție cu armament și muniții.

Zeci de cereri și rapoarte au fost înaintate de combatanții de pe front, toate lovindu-se de refuzul autorităților militare moldovenești care spuneau că este lipsa de armament și muniții în depozitele armatei, internelor și securității, lucru total neadevărat.

Abia după protestele luptătorilor de pe front (mai-iunie 1992), care au ieșit de pe pozițiile de luptă și au cerut demisia Președintelui și miniștrilor de resort, conducerea republicii s-a dat *peste cap* și a găsit imediat, în depozitele militare, tehnică de război și armament, suficient cât să înarmeze nu un batalion de militari, ci câteva divizii. Evident, acest armament a fost găsit suficient de târziu, pentru ca războiul să fie pierdut.

Pe front apăreau și fenomene ieșite din comun. Unii ostași cereau Unirea cu România și de comun acord să luptăm împotriva inamicului rus. Alții cereau înarmarea totală a populației și lupta împotriva separatismului, dar nu împotriva Rusiei, alții doreau pacea sub jugul rusesc.

Comandantul Suprem, Mircea Snegur, secondat și de șeful Statului Major al Forțelor Armate reunite, generalul Pavel Creangă, ofițer pro-rus, sovietic desigur, încă din aprilie-mai 1992, a folosit *cu succes* tactica de *apărare în tranșee*, numită și *războiul pozițional*, ceea ce a avut darul să-i demoralizeze pe comandanți și pe combatanți de la bun început, fiind spulberată orice idee de victorie asupra inamicului.

Ca într-un război de tip nou, în continuarea *viziunii* strategice a comandantului suprem, Statul Major nu a asigurat conducerea și coordonarea punctelor de comandă de pe front, nu a elaborat nici un document specific operațiunilor militare, nu a condus nici o acțiune ofensivă împotriva inamicului. Pe scurt, pe întreg parcursul războiului, nu a existat o strategie politică militară coerentă.

Și încă un exemplu de incompetență și trădare națională. Conducerea Republicii Moldova (Președintele Mircea Snegur, primul ministru, Andrei Sangheli, deputatul șef de comisie Petru Lucinschi) a cedat aparent în fața unei minorități naționale de circa 100 mii de găgăuzi, acordându-i statutul de autonomie. Decizia, care contravenea intereselor Moldovei, a fost luată la insistențele liderilor găgăuzi și a separatiștilor din Transnistria, făcându-se, conștient, jocul Moscovei. Republica vecină, Ucraina, nu a acceptat nici o autonomie, cu toate că pe teritoriul acestei țări locuiesc ruși, tătari, evrei, polonezi, găgăuzi (peste 200 mii.), bulgari și români.

În 23 decembrie 1994, Parlamentul R. Moldova, majoritar fracțiunea democrat-agrară, a adoptat Legea organică privind statutul juridic special al Găgăuziei, document promulgat de Președintele Snegur la 13 ianuarie 1995. Aceasta după ce, în octombrie 1990, el promisese că, atât timp cât va fi președinte

al republicii, nu va permite *fărămițarea Statului moldovenesc în structuri incompatibile cu un stat independent și suveran, un va ceda „o palmă de pământ Găgăuziei”*.

Revenind la tema războiului, concluzionăm: acest război, declanșat de Federația Rusa împotriva Moldovei, a dus la multe jertfe omenești: circa 500 morți, pierduți fără veste, torturați, chinuți sau căzuți pe câmpul de luptă; circa 3000 de oameni răniți în lupte și bolnavi, care, o parte au decedat după război. Consecințele acestui război sunt foarte dramatice.

Republica Moldova, cu concursul conducerii din acea vreme, a pierdut războiul cu Rusia. Rusia ne-a pricinuit o daună economică de peste 40 de miliarde ruble (aproximativ 4 miliarde dolari SUA). A fost pierdută Transnistria, cu o suprafață de 4,2 mii km², cu o populație de circa 700 000 oameni și orașele Tiraspol, Dubăsari, Râbnîța, Camenca, Slobozia, etc. Pe partea dreapta a Nistrului, Rusia a ocupat orașul Tighina, terenurile agricole din împrejurimea orașului și localitățile nistrene Gâsca, Copanca, Chițcani, Merinești, și circa 20 de mii de hectare de pământ arabil.

Rusia continuă și astăzi o politică agresivă și umilitoare față de Republica Moldova. Separatiștii Transnistrieni duc aceeași politică agresivă, conflictuală, încalcă dreptul moldovenilor de a vorbi limba maternă, își bat joc de tricolor, de alfabetul latin, de cultura și tradițiile românești.

Până în prezent peste circa 10 000 de moldoveni, originari din Transnistria, au fost concediați, rămânând fără locuri de muncă, peste 2800 de refugiați moldoveni nu pot să se reîntoarcă la locurile de baștină, casele lor fiind distruse, ocupate de venetici ruși, cazaci și gardiști din armata separatistă, de elemente rusofone scăpate din închisorile Rusiei și trimise în Transnistria. Se aplică, în continuare, o politică de strămutare a moldovenilor din locurile de baștină, impuse și economic.

Instituțiile statului, Parlamentul, Justiția și băncile (inclusive băncile de stat) se află în mâna rețelelor mafioate și oligarhilor ruși, care au destabilizat economia și valuta națională. Bogații (oligarhii) s-au izolat de oamenii simpli, drepturile luptătorilor și combatanților din R. Moldova nu sunt recunoscute.

Salariile muncitorilor sunt mici, pensiile și mai mici. Marionetele de la Moscova și serviciile secrete ruse, prin împuternicirile partidelor politice: socialiștilor (Ig. Dodon), comuniștilor (Vl. Voronin), *Partidul nostru* (Renato Usatâi), împreună cu mancurții moldoveni, destabilizează situația politică, fac demonstrații și proteste, mențin populația în stare *de haos*. Mediul social în care sunt menținuți oamenii simpli ai societății moldovenești, poate fi asemănat cu o catastrofă umanitară.

Războiul din Transnistria a fost unul de apărare a demnității noastre naționale al tuturor românilor basarabeni împotriva ocupantului rus, împotriva Federației Ruse.

Criza economică și socială prezentă în societatea basarabească va exista până când nu va fi remodelată mentalitatea clasei politice și a acelor persoane ce guvernează țara. Nici un miracol nu va putea salva situația critică a acestui stat și popor dacă la putere vor exista oameni și funcționari publici cu o mentalitate coruptă, necinstită și incompetentă.

Manifestările populației românești din Moldova împotriva Federalizării și sărăciei, Chișinău, 2009.

Putin și Kozak, pentru a transforma Republica Moldova într-o gubernie rusă, propun lui Dodon(ov) Federalizarea republicii și integrarea cu Rusia.

Pentru a controla mai bine Republica Moldova, președintele Rusiei, Vladimir Putin, propune federalizarea, 2018.

BIBLIOGRAFIE

- Munteanu A., , *Conflicte nistrene*, Editura Glasul, Chișinău, 1995.
- Munteanu A., , *Epopoea libertății. Războiul de la Nistru (1990-1992)*, București 2012.
- Munteanu A., *Premizele și metodele războiului hibrid din Republica Moldova*, Revista de Științe Militare, 1/2018, București.
- Străuțiu E., *Forțele militare în regiunea Transnistreană, Evaluări*, Universitatea Lucian Blaga, Sibiu.

